

DOMSTOLENS DOM
av den 6 oktober 1982¹

I mål 262/81

har Cour de cassation i Belgien till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

1. **Coditel SA, Compagnie générale pour la diffusion de la télévision, Bryssel,**
2. **Coditel Brabant SA, Bryssel,**
3. **Coditel Liège SA, Compagnie liégeoise pour la diffusion de la télévision, Liège,**
4. **Intermixt, établissement d'utilité publique, Bryssel,**
5. **Union professionnelle de radio et de télédistribution, Schaerbeek,**
6. **Inter-Régies, association intercommunale coopérative, Saint-Gilles,**

sökande vid Cour de cassation,

och

1. **Ciné-Vog Films SA, Schaerbeek,**
2. **Chambre syndicale belge de la cinématographie, ideell förening, Saint-Josse-ten-Noode,**
3. **Les Films La Boétie SA, Paris,**
4. **Serge Pinon, konkursförvaltare för SA Les Films La Boétie, Paris,**
5. **Chambre syndicale des producteurs et exportateurs de films français, Paris,**

motparter vid Cour de cassation.

Begäran avser tolkningen av artiklarna 85 och 86 i fördraget.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden J. Mertens de Wilmars, avdelningsordförandena G. Bosco, A. Touffait och O. Due samt domarna P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, T. Koopmans och U. Everling,

generaladvokat: G. Reischl,

justitiesekreterare: H. A. Rühl, avdelningsdirektör,

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

- 1 Genom dom av den 3 september 1981, som inkom till domstolen den 30 september 1981, har Cour de cassation i Belgien, i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt en fråga om tolkningen av artikel 85 i förhållande till artikel 36 i fördraget.
- 2 Denna fråga har väckts inom ramen för en tvist mellan tre belgiska kabel-TV-bolag, som i det följande kollektivt benämns Coditel-bolagen, sökande vid Cour de cassation, och ett belgiskt filmdistributionsföretag, SA Ciné-Vog Films, ett franskt filmproduktionsbolag, Les Films La Boétie och andra företrädare för filmindustrin, motparter vid Cour de cassation.
- 3 Den handling som ligger till grund för tvisten rör en skadeståndstalan som väcktes av Ciné-Vog på grund av en vidaresändning i Belgien av en tysk televisionssändning av filmen "Le Boucher", för vilken Ciné-Vog hade förvärvat ensamrätten till distribution i Belgien enligt avtal med Les Films La Boétie.
- 4 Det framgår av handlingarna att Coditel-bolagen, med tillstånd av den belgiska administrationen, tillhandahåller en kabel-TV-tjänst som täcker en del av det belgiska territoriet. TV-mottagarapparater hos dem som abonnerar på denna tjänst är via kabel uppkopplade till en central antenn med särskilda

tekniska egenskaper som gör det möjligt för abonnenten att ta in belgiska sändningar och vissa utländska sändningar, som inte alltid skulle kunna tas in med en enskild antenn, och som dessutom förbättrar den bild- och ljudkvalitet som abonnenten mottar.

5 Den domstol vid vilken talan först väcktes, Tribunal de première instance i Bryssel, dömde Coditel-bolagen att betala skadestånd till Ciné-Vog. Coditel-bolagen överklagade denna dom och efter att ha fastslagit att artikel 85 inte var tillämplig i denna tvist hänsköt Cour d'appel två frågor till EG-domstolen, vars huvudsakliga innehåll var frågan huruvida artiklarna 59 och 60 i fördraget hindrar en upplåtelse av upphovsrätten till en film, som är begränsad till en medlemsstats territorium, eftersom flera sådana upplåtelse skulle kunna leda till en avskärmning av den gemensamma marknaden när det gäller utövandet av ekonomisk verksamhet på filmområdet.

6 Genom dom av den 18 mars 1980 (Rec. s. 881) fastslog domstolen att:

”Bestämmelserna i EEG-fördraget om frihet att tillhandahålla tjänster hindrar inte att förvärvaren av visningsrättigheterna till en biografiffilm i en medlemsstat åberopar sin rätt för att förbjuda visning av denna film via kabel-TV i den staten utan hans tillstånd, om den film som visas på detta sätt mottas och sänds efter att ha sänts i en annan medlemsstat av tredje man med den ursprungliga rättighetsinnehavarens samtycke.”

7 Coditel-bolagen överklagade emellertid domen från Cour d'appel till Cour de cassation, inom den föreskrivna tidsfristen för överklagande, och gjorde då bl.a. gällande att Cour d'appel felaktigt hade beslutat att artikel 85 i fördraget inte var tillämplig på detta fall. De hävdade dels att artikel 36 inte kunde inskränka tillämpningsområdet för artikel 85, dels att även om upphovsrätten såsom rättsligt begrepp inte omfattas av de kriterier som gäller avtal eller samordnade förfaranden i artikel 85 kan utövandet av denna rätt vara föremålet för, medlet för eller följderna av konkurrensbegränsande samverkan och ett avtal som innehåller en ensamrätt eller en upplåtelse av upphovsrätt kan utgöra en sådan konkurrensbegränsande samverkan i den mening som avses i artikel 85, inte bara på grund av de rättigheter och skyldigheter som följer av avtalets bestämmelser, utan också av avtalets ekonomiska och rättsliga sammanhang och särskilt av den möjliga förekomsten av liknande avtal som slutits mellan samma parter eller t.o.m. mellan tredje män och av den kumulativa verkan av sådana parallella avtal.

8 Cour de cassation har ansett att denna grund är en fråga om tolkning av

gemenskapsrätten och har förelagt domstolen följande fråga:

”När ett bolag, som har visningsrätten till en biografilm, genom ett avtal ger ett bolag i en annan medlemsstat ensamrätt att visa denna film i den staten under en bestämd tidsperiod, kan detta avtal då, på grund av de rättigheter och skyldigheter som finns i det och dess ekonomiska och rättsliga sammanhang, utgöra en förbjuden konkurrensbegränsande samverkan mellan företag enligt artikel 85.1 och 85.2 i fördraget, eller är dessa bestämmelser inte tillämpliga, antingen på grund av att rätten att visa filmen utgör en del av upphovsrättens särskilda föremål och att artikel 36 i fördraget i sådant fall skulle hindra tillämpningen av artikel 85, eller på grund av att den rättighet som förvärvaren av visningsrätten gör gällande följer av en rättslig ställning, som ger denne ett fullständigt skydd, som inte omfattas av de kriterier som gäller avtal eller samordnade förfaranden i artikel 85?”

9 Den ställda frågan går huvudsakligen ut på om förbuden i fördragets artikel 85 inbegriper en sådan situation där upphovsrättsinnehavaren till ett filmverk upplåter ensamrätten att visa detta verk inom en viss medlemsstat under en bestämd tidsperiod. Den nationella domstolen har särskilt frågat om en sådan upplåtelse möjligen faller utanför tillämpningsområdet för artikel 85, med hänsyn till denna rättighets särskilda karaktär enligt artikel 36 i fördraget, eller enligt den nationella rättsliga status, som skyddar denna rätt.

10 Det kan inledningsvis påpekas att förbud eller restriktioner i handeln mellan medlemsstaterna tillåts enligt artikel 36 i fördraget, om dessa kan motiveras av bl.a. skäl som skydd av industriell eller kommersiell äganderätt, vilket inbegriper skydd av litterär och konstnärlig äganderätt, inklusive upphovsrätten, medan den huvudsakliga tvisten rör frågan om förbud eller inskränkningar av den fria rörligheten för tjänster.

11 Såsom domstolen också har fastslagit i sin dom av den 18 mars 1980 i målet 62/79 Coditel (Rec. s. 881), är de problem som respekten för upphovsrätten till en biografilm innebär i förhållande till fördragets krav inte desamma som de som rör upphovsrätten till litterära och konstnärliga verk vilka görs tillgängliga för allmänheten i och med att verken sprids i sin materiella form, så som fallet är med böcker eller grämmofonskivor, medan biograffilmer tillhör kategorin litterära och konstnärliga verk som görs tillgängliga för allmänheten genom visningar som kan upprepas ett obegränsat antal gånger och vars saluföring omfattas av den fria rörligheten för tjänster, oavsett om filmen når allmänheten via biograf eller TV.

- 12 Domstolen har vidare fastslagit i den domen att möjligheten för innehavaren av upphovsrätten till ett filmverk och dennes rättsinnehavare att kräva ersättning för varje visning av detta verk är en del av upphovsrättens grundläggande funktioner.
- 13 Den underliggande distinktionen i fördragets artikel 36 mellan förekomsten av en rättighet, som erkänts i en medlemsstats lagstiftning, angående skydd av den konstnärliga och immateriella äganderätten, vilken inte berörs av fördragets bestämmelser, och utövandet av denna rättighet, vilken kan utgöra en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna, gäller även när den rättigheten utövas inom ramen för rörligheten för tjänster.
- 14 Lika lite som det kan uteslutas att vissa former för utövande av rättigheten kan vara oförenliga med bestämmelserna i artiklarna 59 och 60, lika lite kan det uteslutas att formerna för utövandet kan visa sig vara oförenliga med bestämmelserna i artikel 85, så snart dessa utgör ett medel för en konkurrensbegränsande samverkan, som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen inom den gemensamma marknaden.
- 15 Endast den omständigheten att innehavaren av upphovsrätten till en film har gett en enda rättsinnehavare ensamrätt att visa denna film på en viss medlemsstats territorium, och därmed alltså har förbjudit andra att sända filmen under en bestämd tidsperiod, är emellertid inte tillräcklig för att man skall kunna konstatera att ett sådant avtal bör anses som föremålet för, medlet för eller följden av konkurrensbegränsande samverkan, vilken är förbjuden enligt fördraget.
- 16 Det framgår nämligen av de särdrag som kännetecknar filmindustrin och filmmarknaden i gemenskapen, särskilt sådana som hänför sig till dubbning eller textning för andra språkgrupper, till TV-sändningsmöjligheterna och till finansieringen av biograffilmsproduktionen i Europa, att en ensamrätt till visning i sig inte kan hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen.
- 17 Även om upphovsrätten till en film och den hithörande visningsrätten alltså inte i sig omfattas av förbuden i artikel 85, kan dock utövandet av dessa rättigheter omfattas av dessa förbud, i ett ekonomiskt och rättsligt sammanhang som innebär att filmdistributionen påtagligt begränsas eller att konkurrensen på filmmarknaden snedvrیدs, med hänsyn till denna marknads särskilda karaktär.
- 18 Eftersom varken den ställda frågan eller handlingarna ger några upplysningar i detta hänseende, ankommer det på den nationella domstolen att företa de nödvändiga undersökningarna.

- 19 Det måste således fastställas, att det ankommer på den nationella domstolen att eventuellt företa sådana undersökningar och särskilt fastslå huruvida utövandet av ensamrätten att visa en biografiffilm skapar konstlade och oberättigade hinder eller inte med hänsyn till filmindustrins behov, eller om de möjliga intäkterna överstiger en skälig avkastning på de investeringar som gjorts, eller om ensamrätten omfattar en överdrivet lång tid i förhållande till dessa krav, och om detta utövande i allmänhet inte är av sådan art att det inom ett begränsat geografiskt område hindrar, begränsar eller snedvrider konkurrensen inom den gemensamma marknaden.
- 20 Följaktligen blir svaret på den fråga som ställts att ett avtal genom vilket upphovsrättsinnehavaren till ett verk upplåter ensamrätten att visa en film inom en medlemsstat under en bestämd tidsperiod inte i sig omfattas av förbuden i fördragets artikel 85, utan det ankommer på den nationella domstolen att i förekommande fall undersöka om formerna för utövandet av den ensamrätt som upplåtits genom avtalet i ett visst givet fall finns i ett ekonomiskt eller rättsligt sammanhang, vars syfte eller resultat är att förhindra eller begränsa filmdistributionen eller att snedvrider konkurrensen på filmmarknaden, med hänsyn till denna marknads särskilda karaktär.

Rättegångskostnader

- 21 De kostnader som har förorsakats Förenade kungarikets regering, Frankrikes regering, Nederländernas regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående den fråga som genom dom av den 3 september 1981 förts vidare av Cour de cassation i Belgien, – följande dom:

Ett avtal genom vilket upphovsrättsinnehavaren till ett verk upplåter ensamrätten att visa en film inom en medlemsstat under en bestämd tidsperiod

omfattas inte i sig av förbuden i fördragets artikel 85, utan det ankommer på den nationella domstolen att i förekommande fall undersöka om formerna för utövandet av den ensamrätt som upplåtits genom avtalet i ett visst givet fall finns i ett ekonomiskt eller rättsligt sammanhang, vars syfte eller resultat är att förhindra eller begränsa filmdistributionen eller att snedvrیدا konkurrensen på filmmarknaden, med hänsyn till denna marknads särskilda karaktär.

Mertens de Wilmars	Bosco	Touffait	Due	
Pescatore	Mackenzie Stuart	O'Keeffe	Koopmans	Everling

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 6 oktober 1982.

P. Heim
Justitiesekreterare

J. Mertens de Wilmars
Ordförande